

SZABOLCS

Főszerkesztő: Dr. KOMJÁTHY KÁZMER.

TÁRSADALMI HETILAP

Felelős szerkesztő: SZALAY BÉLA.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 8 KORONA. EGYES SZÁM ÁRA 16 FILLÉR — MEGJELNIK MINDEN SZOMBATON. — HIRDETÉSEK NÉGYZETCENTI-TANÍTÓKNAK ÉS JEGYZŐKNEK EGÉSZ ÉVRE 4 KORONA METERE 5 FILLÉR; TÖBBSZÖRI KÖZLÉSÉNél ÁRENGEDMÉNY.

A püspöki székhely kérdése.

Debreczen város októberi híres határozata ismét újabb fordulatot adott az új g. kath. püspökség szokatlanul régen húzódó székhely kérdésének.

Ezzel a határozattal a «Magyar Szó», mint elismert protestáns lap oly megkapóan foglalkozik, hogy ahoz semmi hozzáadni valónk nincs, amint elvenni sem akarunk belőle; azért is azt lapunk más helyén szó szerint adjuk.

Mi az ügynek ez alkalomból csupán historikumával akarunk foglalkozni.

Nyiregyháza város a püspökség felállításához hozzájárulását oly összegben szavazta meg, mely a helybeli gör. katolikus egyház ajánlatával együtt túlhaladta Hajdudorog nagyratartott, igaz, hogy az ő viszonyaikhoz képest áldozatnak méltán nevezhető megajánlását. Tette pedig ezt az ajánlatot akkor és csak azután, mikor már a kormány nál az időszerűsége nézve biztatást nyert, tette ezt a gör. katolikus egyházak nagy többségének részéről ki-

fejezésre juttatott óhaj, mondhatjuk kívánságnak hatása alatt, mely illetékes közhangulat döntő voltát maga a vallás-és közoktatásügyi Minister ur is elismerte.

És azt tényként leszögezzük, hogy Nyiregyháza város soha ez ügy tárgyalásába bele nem bocsájtkozott volna, ha illetékes kormánynyilatkozattal az eredmény iránt biztatást nem kap.

Hogy illetéktelen informálások történhettek a város határozatának meghozatala után, melyek a nagy közönség lelkes hangulatának elferdítésével, s a hivatott közgyűlés nagy többségű határozatával ellentétben hamis megvilágításban igyekeztek feltüntetni a helyzetet, azt megállapíthatjuk abból a hangulatváltozásból, melyet a kormány nál tapasztaltak a város vezető férfiai, amikor valósággal utmutatásukra s ígéretükre hivatkozva jelentették, hogy: im mindenben eleget tettünk.

Sajnos, az anyagi szempontok voltak itt az elsőrendűek, azért foglalkoztunk velök első sorban. De aminek egyedül döntő fontosságúnak kellene lenni: a kultur környezet, a földrajzi

fekvés s vasuti összeköttetés, mind oly magasságba helyezték Nyiregyházát Hajdudorog felett, hogy amikor mindezekhez az érdekelt görög katolikus egyházak aránytalanul nagy többségének a nyiregyházi székhely iránti kívánsága a kultuszminiszter eibe került, — az ügynek már el kellett volna dőlnie.

Nyiregyházával még azóta szóba sem állt a kormány, az új egyházmegye községeinek kérvényei még asztalfiókban nyugszanak, ellenben ajánlattételre szólították fel azt a Debreczent, mely még az ügy első stádiumában a limine elutasította magától a székhelyet.

Na hát meg is adta a választ.

És ha ezek után a nagy református városnak állásfoglalását, annak indokaival és minden mellékkörülményeivel együtt összehasonlítják az illetékes kormánykörök a nagy lutheránus Nyiregyháza városáéval — láthatják azt a magaslatot, melybe Debreczen felett is kerültünk a higgadtság, a felekezeti türelem, a magyar nemzeti érdekek mindenek előtt való megbecsülésének documentálásával.

Ezek után talán nem fognak habozni a döntéssel.

Emlébeszéd II. Rákóczy Ferenc és bujdosó társai felett.

Irta és elmondotta: H. Fejér Ignác lelkész a mándoki róm. kath. templomban.

Borongó gyász, összetörött élet, koporsó — ti az élet beszédes titkai! Utolsó vagyon, siriágy — oh borzadalmas világa az örök hallgatásnak! Mily néma benned a zaj, mennyire hallgat nálad az élet lüktetése! Pedig itt népek, nemzetek sülyedtek el, millióknak hoztad el: az örök otthont, a bánatos fenőfát. Mint tenger, mely eltemeti a futó folyókat, milliárdoknak hoztál te is óh koporsó halált, halotti szemfödöt.

Világok voltak, világok veszték el. A jelen a multnak, egyik ember a másiknak ásta a sirját. Elmúlt az idő, elmúlt annyi élet, de nem mind egyenlő eredménnyel. Még itt a kisélet nyomtalan és az üres nagyság hiudicsóságával tünt alá, a valódi nagyok a halálban is élnek.

E koporsó felett azért az örökvilágos-

ságot, az életangyalát látom. S itt szeretnék megtisztulni a mythuszok életvizében. Méltóképen vágynék közelíteni a multhoz, a koporsóhoz, a dicsőség Mekkájához, az alkotmányos élet világitó tornyához. Ezreket, milliókat szeretnék vonni ide hódolatra, mint Mózes a tündöklő fényhez, az égő csipkebokorhoz, mert dicső a kor, magasztos az élet, mi e koporsót századoknak, ezredeknek, talán örök időknak adta át. Dicső a kor, a magyar héroszok kora, nagyértékű az élet, II. Rákóczy Ferenc és üdvözült kurucainak élete, nemzeti történetünk sulya, a magyar dicsőség elefántcsont tornya.

Nagyemlékü Forgács László gróf alapítványa szerint: Rákóczy Ferenc és bujdosó társainak lelkeüdvő, örök emlékezetére állítja ide évenként a hazafias kegyelet e tanulságokban értékes gyászemlévényt. Mi más e koporsó, mint a haza könnyen átszűrődött magasztos vízfény a multból, melyet zöldcsalittá varázsolt a természet szerencsés összetalálkozása. A nefelejts beszédes szála, a reménység hervadhatatlan zöldje a honleányi

találékonyosság művészetével tolynak rajta együvé. A mint Kárpátok bérce a honfelett, győzhetetlen őrszemkint pihen a nemzeti élet e symbolumán: a diadalmak pengéje, a vitéz Rákóczy kard. Célunk imádkozni, a hősök, vértanukért hálás szívvel Istenhez emelkedni. De célunk egyszersmind szívünk dobbanását is követni: megérteni a multat, tisztelni az időt, mely Mózes látnoki erejével nyitott utat az ígéret földjéhez, adott jogot a szabad Magyarországhoz.

Vajha megemelhettém a leplet, mely a legendás időket fűdi! Láthatnók a szabadsághősök, a lelkes kurucok tüneményes alakját. Csudálhatnók fejedelmét, a mint hazája megmentésére életét, 1500 millió forint értékű (háromezer milló korona) vagyonát áldozatul hozza. Szánalomra keltene Árpád elárvult földje, a prometheusi kín, a kótya-vetyére került népes kicsiház, hontalanok kezében siró ősi sziklavár. Azt sugná fülünkbe a tarolt vidék, sirószellő, könnyel, vérrel futó folyó mind-mind: „Szegény ember sorsát boldog Isten bírja!”

ŐSZI FÉRFI DIVAT UJDONSÁGOK

kalapok, cipők, nyakkendők, ingek, keztük stb. nagy választékban

38-26-6

Herpay Ernő férfi divat üzletében Nyiregyházán, Zrínyi Lóna-utca 5. sz.

Lapunk kapható: Kiss T. Emma, Hirschler Mór és Rottaridesz Istvánné tőzsdéjében.

Mai számunk 10 oldalra terjed.

A Pártfogó Egyesület népgyűlése.

Impozáns, méreteiben hatalmas népgyűlést rendezett e hó 3-án vasárnap a szabolcsvármegyei pártfogó egyesület a városháza dísztermében, egyrészt az egyesület alkoholmentes teamérésének megnyitása alkalmából, másrészt abból a célból, hogy a gyermekvédelem jelentőségét és a patronázs mozgalmat a nép széles rétegeivel ismertesse.

A népgyűlést Kovács István kir. törvényszéki elnök, a pártfogó egyesület elnöke vezette, melyen gróf Vay Gáborné az egyesület díszelnöke, Dr. Bodnár Istvánné, Májerszky Béla kir. tanácsos, polgármester, Petrovits Gyula apát-plébános, Halasi János, Balla Jenő, Dr. Bodnár István, Fejér Imre, Martinyi József s társadalmunk más számos kiválósága, továbbá a nép széles rétegei oly nagy számban vettek részt, hogy a városházának hatalmas dísztermét szorongásig megtöltött közönség egyik része a szomszéd termekből és a folyosókról hallgatta végig a népgyűlést.

A pártfogó egyesület azon kezdeményezése, hogy a népet a gyermekvédelemmel megismertesse és hogy a társadalom széles rétegeire kiterjessze a patronázs mozgalmat, nemcsak dicsérendő tevékenység, de szerintünk felismerése annak, hogy a patronázs mozgalom a hozzáfűzött nagy eredményeket csak úgy érheti el, ha a patronázs nemes céljaival az egész társadalom, annak minden ár-

nyalata megismerkedik s ennek folytán az egész társadalom a patronázs eszméjének nemcsak néma szemlélője, de dolgos munkása lesz.

A patronázs mozgalom jelentőségére nem akarunk itt ismételtén rámutatni, kifejtette ezt a népgyűlésen Paulik János ev. lelkész gyönyörű beszédében és ha ezen beszéd elhangzása s a pártfogó egyesület eddigi tevékenységének szemlélése után minden számottevő tagja a társadalomnak nem siet a Pártfogó egyesület kebelébe, hogy kikérje a maga részét a testi és lelki lassu vagy gyors elsorvadásnak kitett gyermekek megmentéséből, akkor ez a társadalom nem érdemli meg a levegőt, melyet magába szív, akkor ez a társadalom önérdékét feltogni nem képes, mert a gyermekvédelem, az elbukásnak kitett gyermekek megmentése a társadalom részére legelső sorban magának a társadalomnak az érdeke.

A népgyűlés lefolyása a következő volt:

Kovács István elnök az ülést megnyitván, röviden körvonalozta a Szabolcsvármegyei Pártfogó Egyesület létesítésének okait, a gyermekvédelem célját s rámutatva arra a körülményre, hogy a társadalomnak a gyermekvédelem körül nagy kötelességei vannak a Szabolcsvármegyei Pártfogó egyesület munkásságára s annak támogatására hívta fel a jelenlevőket, amely egyesület a vármegye területén egyetlen hatalmas gyermekvédelmi intézmény. Majd megjelölve a népgyűlés célját, felkérte Paulik János és Dömötör

György lelkész urakat beszédeik elmondására.

Paulik János a népgyűlés feszült figyelme mellett állott szólásra s az itt szóról-szóra közölt gyönyörű beszédet mondotta:

Mélyen tisztelt közönség! Szent örömben dobban meg szívem, mikor most Önök elé állok, hogy a Szabolcsvármegyei Pártfogó Egyesület megbízásából itten egy oly tárgyról szóljak, amely kedvenc ideáljaimnak egyikét képezi s amelynek megvalósulásában én a társadalmi jólét növekedésének egyik feltételét látom.

Aki a mai kornak szellemi mozgalmaita betekint, azt örömmel föltheti el az a nagyfokú érdeklődés, mely a gyermekvilág felé irányul s az ifju nemzedék testi és lelki nevelését minél intenzívebbé igyekszik tenni, aminthogy ez az érdeklődés az iskolai pedagógiát tényleg ma már ezer águ, terébélyes fává növelte. Gyönyörű hajtása ennek az érdeklődésnek az a tevékenységi irányzat, mely az elhanyagolt, erkölcsrontó befolyásoknak kitett, vagy talán már egyenesen elesett gyermekeknek a megóvását, megmentését s talpra állítását célozza, mely mozgalom hova-tovább mind szélesebb hullámokat vet s azt a reményt kelti, hogy csakhamar kellő színvonnlra jut s áldásos eredménye virágaival hinti be majd a társadalmi élet mezejét.

A gyermekvédelem az tudniillik.

A szerencsétlenségek s az elhagyott gyermekekről való gondoskodás vágya és törekvése régen megtalálható az emberiségben. De míg a multban ez a szent munka inkább az egyháznak, vagy egyes egyes lelkeknek, emberbarátoknak s az általuk alapított intézeteknek önként elvállalt feladatát képezte, addig ujabban ez az eszme mind szélesebb köröket kezd megihletni; a társadalom kezdi belátni, hogy a gyermekvédelem nem lehet csak szűkebb köröknek a feladata,

De nem tört tovább a népek Istene! Evolutio következett s ez utat tört a jog és igazság előtt. A szabadság kikelt börtönéből s a magyar nemzet védelmére megjelent II. Rákóczy Ferenc véres kardja. Az idő nem várt. Holló paripája bátran vitte a vérmezőre a vértanuk fiát. Páncélba szedve, harcra készen áll: Zrinyi Péter unokája, Frangepán sógora. Porba sulytott fejedelmi édes atyja, a tiroli börtönben szenvedett nagybátyja, a bujdosók kenyerén élő édes anyja felett érzett mélységes fájdalomnál csak egy volt nagyobb: nemzetének pusztulása. Az ige testté lett. Újból felhangzottak e kurucnóták keservei.

A megnyílt sziklafedél alól égiszárnyakon repül a feltámadás. Bekerülte a véres kard a Kárpátokat, az Adriát s a hegyek ormain esdeklő imádságként láugol ég felé az omló harci tűz. Háborgó tenger fenségével zug, zajong a társadalom minden rétege. Vérkeresztségre már készen áll az izzó rónaság, szabadságot, halált hoznak Késmárk felől, a Királyhágótól a zugó fenyvesek...

Jön Rákóczy legendás alakja. Szédítő dicsőség vezet utjain. Szabolcs vármegye színe előtt áll a kuruc hadsereg. Mint börtön

lakója a pincék gőziben a szabadulás boldogságától szárnyat öltött a nemzet lelke, midőn meghallotta II. Rákóczy Ferenc elszánt kiáltványát:

A magyar nemzet jogai és szabadsága védelmére a küzdőterre lépett. Magyarország független és szabad!

A lelkiismeret szabadsága az égszellemeinkint, mint fényes felhő emelkedett a láthatár fölé s dicsőségesen lengett a jelszó: „Pro patria et libertate“ a kuruc zászlókon mint Isten lelke az özönvíz felett. A nap fényes piradása, a lombok sűrűjén epedő szárnyasok imádságos danája, a titkos égi utakon haladó üstökös, a sértett jog, igazság, a kintzött lelkiismeret, mind-mind azt olvasák ki a csillagok járásából: „E jelben fogsz győzni!

Megmozdult a föld. Lerázta a nemzet a béklyót, a szégyenoszlopot. A kereszt sulya alatt, lövissel szívében itt áll a esatamezón, a világ ítélőszéke előtt.

Tárogatók, kürtök ébresztik a reggelt. Mig itt a riasztó indulón nyaka huszárok ezrei nézik a távot, ott a bömbölő ágyuk borzalmán a megsértett igazság, az Isten haragvó lelke beszélget.

Nagykálló, Husztvárok a Rákóczy fegyverek győzelmének első fecskéi. Bereg, Szabolcs, Szatmár, Máramaros, Ugocsa vármegyék áldoznak először a haza oltárán. A bercesényi dragonyosok a Vág völgyén lengetik a dicsőség zászlaját, Forgács Simon a dunántul, majd Erdélyben szerez a kurucoknak halhatatlan nevet. Halált szórnak a fűrge kezű kopjások, a farkas prémés székely huszárok, enyészetet taszit maga előtt Esztergomnál a veresdölmányos udvari had s csaknem utolsóként liheg Szatmárnál a vitéz Vay Ádám, Rákóczy védelmében. A palotások, a fejedelem előre küldött tudós katonái — a hazátlan labancok: isten nyilai, kiknek oldalán bombakint, eruptió erővel tör utat a francia gránátos menet, A hős Bottyán piros vérrel festi meg a Lajtát, majd Bécsset reszketteti meg, Bozerédy és Balog Ádám a nemzet hiénáinak, a rácoknak lett réme.

A nap vérben kell, vérben nyugszik.

A sziklák kuruc fészke, kies völgyek, délibábos tájak, ércce keményedve szórják a halált. Mig itt az omló várfalak körül diadait ül az enyészet, a rónát halálhörgés tölti be s folyói bánatosan viszik tovább a véráldozatot. Vértanut keres a gyilkoló fegyver, az

**Az eredeti Melichár „Unicum-Drill“ vetőgépek, a világhírű Bächer-
acélekék, hullámos tárcsás boronák, a kombinált soros műtrágyavető-
gépek (sorba vet, sorba trágyáz.)**

31-52-44

Kizárólagos raktára:

Ráhmer Sándornál Debrecen,

**Piac-utca 43. szám, a Dréher mellett,
Bächer—Melichár gépgyárának fióktelepe.**

hanem az övé is, amennyiben annak eredménye is őt közelről érinti, sőt annak sikeres végrehajtásán vagy elhanyagolásán egyenesen az ő jó vagy balsorsa fordul meg.

S nagyon helyes a társadalomnak ez a felfogása s nagyon időszerű e tekintetben való sorompóba lépése. Oh mert talán fölösleges is azt hosszasan bizonyítani, hogy a magvetéstől függ az aratás, hogy a gyermek nemzedék mivoltától függ a társadalom jövője s minél erőtelenebb, testileg és lelkileg elkorcsosultabb az ifjú nemzedék, annál kevésbé lehet tőle nemzet fentartó és fejlesztő erényeket várni.

Én örömmel szemlélem a társadalom lelkiismeretének ezen megmozdulását, mint igazi kulturális haladásának egyik jó jelét s elismeréssel adózom a Szabolcsvármegyei Pártfogó Egyesületnek s a benne működő egyéneknek, hogy megérezték a társadalmi lelkiismeret ezen dicséretes megmozdulását s magukévá tévén a gyermekvédelem szent ügyét, annak részére e vármegyében is igyekeznek egy kis mentő szigetet megalkotni.

Oh ki ne látná be, hogy erre nagy szükség van? Nagy szükség van különösen napjainkban, amikor annyi romboló erő tombol körülöttünk s már a gyermeki lélekben is eltiporják gyakran az ártatlanság fehér lilomját. Sok helyt a sorscsapás, mely megfosztja az ártatlan gyermeket szüleitől; másutt a könnyelmű, iszákos, vagy talán a nehéz megélhetési viszonyokkal küzdő szülőnek a hanyagsága, jobb esetben rá nem érése, harmadik helyütt a korszellemben felburjánzott rakoncátlanság veti rá magát hol ilyen, hol amolyan alakban a gyermeki lélekre és rombol és pusztít benne és taszítja idő előtt a romlásba, vagy legalább elsorvasztja benne azokat az érzelmeket, amelyekben a tiszt és boldog élet felépül. . . Oh jaj, mi lesz a gyermekből, ha szíve idő előtt megférgesedik? Mi lesz a társadalomból, ha csenevész plánták képezik fentartó oszlopait? . . . Aki a társadalom javát akarja, annak akarnia kell

azt a munkát is, melyet ez az egyesület tűzött célul zászlajára s mely a veszélynek kitett ifjú nemzedék megmentését célozza.

De hogyan induljon meg s hogyan menjen végbe ez a munka? — fogják kérdezni talán.

Hála Istennek! már megindult s jó nyomokon is halad. Jó nyomokon halad abban, hogy a társadalmi felkarolásra szoruló gyermekeket nem a világtól elzárva, hanem kint a társadalomban igyekszik nevelni és neveltetni, elhelyezvén őket egyes tisztas családoknál, hogy így az élettel való érülködésben, születési és jövőendő viszonyaiknak megfelelő környezetben nevelődjenek az életre és csak a gyengébb, beteges gyermekeket helyezi el az e célra hivatott intézetekben. Helyesnek mondom ezt az eljárást azért, mert azt tapasztaltam, hogy az ifjú nemzedéknek egyes kaszárnyaszerű intézetekben való neveltetése sok kívánni valót nagy hátra, éppen az életrevalóság s az életbe való beilleszkedni tudás szempontjából.

Miután azonban ez a mozgalom ma még a kezdetén áll, nem csudálható, ha bizonyos hiányai is vannak. Hiányai különösen

- a) munkásainak elégtelenségében,
- b) s szervezetének fogyatékoságában látom.

Mert hiszen kérjük csak: kik végzik, kik látják el országsszerte s vármegyénkben is ezt a munkát? Nehány jólelkű ember, akik összeállanak s megteszik az elhagyott gyermekek érdekében azt, amit szükös anyagi eszközeikkel s talán még szükösebb erre fordítható idejükben megtehetnek. De hát elég-e az? Elég-e az, hogy e téren csak néhány ember fáradjon? Csupán az ő ügyük-e az és nem-e az egész társadalomé? mely e munkának az eredményét élvezendi? az a nézetem, hogy abból a nemes munkából mindenkinek ki kell venni a maga részét, mivel a haszna is mindenkit illet. Igenis, mindnyájunkat illet s érint az, hogy utcáinkat koldusok, csavargók, vagy tolvajok le-

pik-e el, vagy pedig munkaszerető, tisztas emberek! . . . És bár megengedem, hogy nem minden embernek van arra kellő ideje, tudása és pénze, hogy ebben a nemes munkában intenzívebb részt vegyen, de azért mindenkinek módjában áll az, hogy ezt a munkát támogassa, a jobbmódu pénzével, az okosabb eszével s a szegényebb tegalább jóakarásával, hogy ahol veszélyt lát, arra az illetékes köröket figyelmeztesse s az ifjú nemzedéket attól megóvni igyekezzék. A munkaadók, a gazdák, az iparosmesterek egyaránt jó szolgálatokat tehetnek ennek az ügynek, ha alkalmazottaikat komoly erkölcsi elvek szerint nevelik, a rossz társaságoktól óvják s óvják különösen attól a rakoncátlanságtól s durva hejehujától, amely sokszor már utcáinkon is oly szemérmetlenül megnyilatkozik.

„Az aratni való gabona sok, de az arató kevés, — mondja Krisztus urunk egy helyütt, ez a szava a gyermekvédelem ügyére is ráillik.

Az állam, tudjuk, törvényekkel s miniszteri rendeletekkel igyekszik a gyermekvédelem ügyét szabályozni és propagálni. Helyes! De még többet kell tennie, mint amennyit ez ügy érdekében idáig tett. Egy olyan hatalmas szervezetté kell azt kifejlesztetnie, mely az egész társadalmat behálózza, amelynek aztán ne csak egyes arra önként vállalkozó egyének, hanem rendes, szakképzett, azt egyenesen élethivatásuknak tekintő tisztviselők legyenek a munkásai, mert csak akkor lehet majd ettől a mozgalomtól igazi s mélyreható eredményeket várni, ha egy szervezett hadsereg áll a végrehajtására, — vezérekül a rendes tisztviselők, harcosokul pedig a nagytársadalom nagyszámu önkénteseinek a segédcapata. S ennek érdekében, szerintem az államnak a mainál nagyobb áldozathozattól sem szabad visszariadnia, mert hiszen a meghozott áldozat bőven megtérül az e munkából reája haramló erkölcsi haszonban. Sokan persze mindjárt megriad-

ágyu bömbölő szava, kurucvért kíván a régi gyűlölet harci csörrenése. Itt tarolt mező imádkozik a hősök véreivel, ott sárga levél bánatos madárdal temeti a páncélba öltözött lelkes honleányt.

A dicsőség világszárnyakon halad, győzelmi nyibusok verődnek a kuruc fegyverekre, így a véres utak verőfényében, a haza jövőjének vízfényeként már közelről hiteget a megváltás, az önálló és független Magyarország.

A csillagokban más volt írva.

Trencsénnél 1708. aug. 3-án beborult a kurucok felett. Az örömhagok közzé sőhajok lopóznak, az alkonyi csend homálya megtelik a Rákóczy kesergő bánatos szavával. Éket ütött a százados ármány. . . A haza gyilkosai saját fiai lettek s a majtényi sikon halotti síralmak között elhantolták a magyar szabadságot. A hűtlének eladták a nemzetet, aztán az árulók kezén megindult az ártatlanok, mártýrok vére.

Titáni harcot vívtak a hősök, az erős férfiak. Bujdosóvá lettek a haza jobbjai. Mig itt a népkesserve bánatos dalokba olvadt, ott a nemzet imádságába szötte Rákóczy szep-

lötelen nevét. De megszólalt a rodostói toronyban az Isten békítő szava. Megnépesült bujdosókkal a szent Szűz tiszteletére szentelt templom. Az ősz fejedelem, — kitől még csak egy lépés az örök jutalmazás órája — az oltár lépcsőjén térdel. Oh ki tudná megmondani, mit mond — mit beszél? . . .

„Isten adj hazánk felett, tiszta fénylő kék eget!” Rodostó volt a Golgota, hol a tragédia véget ért, a nemzet szíve végső lobbott vetett, hol a bujdosók Rákóczy sirján, a szövetség frigszekrényén, mint a haza oltárán a honszeretet veszte lángját utolsóig égették s hűséggel őrizték a nagy időt, mig a hontalanok honfiúi síralmának végső akkordja is meg nem szakadt.

Kuruc világ, aranyos szálakban szőtt idő! mily boldogság képedet ébren álmodni át . . .

Csudás példák aranyozták be e kort, hol a szabadságot élőhittel, önzetlen szívvel értette meg minden magyar ember. Bizni tudó lélekkel élesztették a hazaszeretet szent tüzét, mely hősöket, apostolokat, vértanukat nevelt. Az idők tüneményes jelenségét: II. Rákóczy Ferencet adta, kinek neve átment a nemzeti élet vérkeringésébe, összeforrt a

nép lelkével s varázs erővel uralkodott milliók szívében. Ok nélkül élesztették a gyűlöletet Rákóczy ellen s akarták nevét feledtetni a nemzettel, a tárogató bus fájdalma, mégis elhangzott Nagytörökországba, aztán a szabadság királya belesírt a nép lelkébe, a hónál tisztább, a csurgatott méznél édesebb „Rákóczy név.”

Rákóczy sirja az önfeláldozó hazaszeretet symboluma, az erő, szabadság forrása, a nemzeti élet pillére, a jövődönök talaja. Nem más mint maga a nemzet, egy ország, mely „én“-jét rálehel minden időkre, mint anya gyermekére. S ha irányt tévesztene az erkölcsi igazság rendje . . . Főnixként kel uj életre a sir . . . mint lavina tör utat a jog és igazság előtt, hogy a nemzeti élet fáját, a gyökeret, a zavartalan működést, mely nélkül nincs egészséges vérkeringés — megvédelmezze. Lehel kürtje, a tárogató, a toborzó elnémultak, de varázs fuvolák maradtak, . . . mindig megtalálják az utat a nemzet szívéhez. Ezek voltak halotti síratók: Majtény, Világos véráztatta terein, ezek adnak jogot, inspirációt ma is az élethez, ezek jövőben is: Magyarország gondviselészerű őrei!

Friedmann S. Sándor

cipőárúháza Nyiregyházán a legújabb amerikai és francia tavaszi

Telefon 211.

cipőkülönlegességek megérkeztek.

32-52-31

Telefon 211.

nak, ha kiadásról van szó. Ámde, ha panaszkodunk, amint hogy sokszor okunk is lehet panaszra, a reánk súlyosodó közterhek miatt, ezek a terhek nem fognak könnyebbülni az álfal, ha az elhanyagolt ifjuság részére folyton rendőri közegeket, javító intézeteket és börtönöket kell szaporítanunk, hanem csak úgy, ha a nemzetnek munkás, becsületos és igyekezetekkel az állami közvagyon gyarapító tagokat fogunk nevelni.

Kívánatos azért, hogy mindazok, kiknek a törvényhozásba beleszólásuk van, illetékes helyen ezirányban szavukat fölemeljék s ezt a nemes céltu mozgalmat még szélesebb alapokra fektetni segítsék, hogy ne maradjon az csak egyesek terhe, hanem legyen az egész társadalomé.

Örömmel említem azonban, hogy bár ez a munka még ma csak a kezdetén áll, már is sok szép eredménnyel dicsekedhetik. A Szabolcsvármegyei Pártfogó Egyesület számos gyermeket vett már gondjaiba s részessített pártfogásának áldásaiban s hiszem, hogy még többet fog részessíteni, ha a közönség nagyobb mérvben jó segítségére.

Néha igazán kedves jelenségekkel is találkozunk e téren a kihelyezett gyermekek-nél. Egyik másik gyermek amint más körülmények közé kerül, egészen átalakul. A piszkos, hanyag gyermekből: tiszta, szorgalmas gyermek lesz. Egy némelyik anyjára meg tudja magát kedveltetni nevelőszüleinél, hogy azok el sem akarják őket maguktól bocsátani. Nemrégiben is azt mondotta egy tisztos gyermektelen házaspár, mikor a tizenötödik életévét elért fiút el akarták tőle helyezni. „Ne fizessen nekünk ez a gyermek, csak hagyják itt nekünk ezt a gyermeket, hisz úgy szeretjük, mintha a saját fiunk volna!” . . . Egy másik család pedig mikor meghalt a neveltje, még a koporsójában is levétette s könnyeivel áztatta arcképét korán elköltözött kedveltjének.

Néhány epizód ez a sok közül, melyek azt tanusítják, hogyha talán e téren sok nemes törekvés esik a kutba, a nagy magvetésből nem egy magocska hull termékenytalajra is s gyümölcsöt hoz úgy a gondozottnak, mint a gondozónak is üdvére.

Engedjék meg, kérem, hogy befejezésül még egy másik epizódot is elmondhassak egy nagy gyermekbarát életéből.

Egy londoni orvos: Dr. Barnardo, akinek neve ma fényes csillagként ragyog a humanizmus történetében, beszéli emlékirataiban, Ő ugyanis látván a sok rongyos, elhanyagolt gyermekeket London utcáin, feltette magában, hogy amennyit lehet, összegyűjt belőlük valahol a szabad óráiban tanítgatni fogja őket. Erre a célra aztán egy szobácskát bérelt. Egy este, — beszéli ő, — mikor a gyermekek az iskolából már eltávoztak és Barnardo a mécsest oitani s az iskolát bezárni akarta, egy tizéves, rongyokba öltözött fiucska esdve kérte őt, engedné meg, hogy éjjelre a meleg kályha mellett maradhasson. Barnardo szüleihez, otthonába küldte a kis fiút, mondván, hogy ott bizonyára várják és aggodalmat keltene elmaradása. De sürgető kérdéseire mély megindulással hallotta az értelmes fiú emlékezetes válaszát: „Uram nekem nincs se apám, se anyám; én sehol sem lakom!” . . . Ekkor ő e megdöbbentő tény hallatára és miután a kisfiú elmondotta szenvedéseinek megható történetét és elvezette őt a hozzá hasonló otthon nélküli utcai gyermekek egyik rendes bűvőhelyére, ahol még hetven piszkos, rongyos és a nyomorúság minden jeleivel halmozott gyermeket talált: mély szájalom fogta el szívet s elhatározta, hogy egész életét az elhanyagolt gyermekek mentésére szenteli. És így is történt. S százezrekre menő gyermek és fényes védelmi intézmények dicsérik működését a nemes szívű gyermekbarátnak.

Mélyen tisztelt közönség! Gondoltak-e már arra, mikor meleg családi fészkekben, esetleg jól megterített asztatoknál üldögélve boldogan simogatják gyermekük fejét: hogy odaküint, a sötét láthatatlanban mennyi apró, ártatlan gyermek ténfereg éhesen és piszkosan; mennyi szívja magába az erkölcs és testi romlás mértelygombáit, amelyekből ha el nem pusztul testileg, a társadalomnak nyügvé és veszedelmévé válik? Őh nem kell-e nekünk arra gondolnunk, hogy megmentsük belőlük, akiket lehet s ami szülői szíveinkre, gyermekeink fejére ez által gyűj-

tögessük azt az áldást, amely az ilyen szent munkától Isten részéről el nem maradhat. Hiszen üdvözítőnk, Krisztus Urunk azt mondja: „Aki az ilyen gyermekek közül egyet befogad az én nevemben, engem fogad be, és aki engem befogad, nem engem fogad be, hanem azt, aki engem elbocsátott.”

Óh vajha a végítéletbeli arkangyal halottébreztető harsonájának erejével tudnám odakiáltani ennek a mai, sok tekintetben annyira aluszékony nemzedéknek: Ebredjétek! Értsétek meg az idők intó jeleit s tegyétek meg kötelességeket ebben az irányban is; ne hagyjátok segélytelenül pusztulni az ártatlan gyermekeket, hisz minden mulasztás e téren önházatoknak s hazátoknak fenyegeti biztonságát!

Hölgyeim és Uraim! értsük meg az idők jeleit! Körülötünk a testi és lelki nyomorúságoknak egész tengere zug. S vajdó korunknak nyugtalan szenvedélyei vajdó megrázkódtatásoknak árnyékát vetik előre. Ezen megrázkódtatások árnyékát az a nemzet fogja legkönnyebben átlábolni, amelynek minél több életerős tagja lesz. Nekünk azért a jövő társadalom nemzedékét életerővel és egészséges erkölcsökkel kell igyekeznünk megteríteni, s ennek egyik nem kicsinylendő eszköze az a munka is, melyet a Szabolcsvármegyei Pártfogó Egyesület folytat. Őh fogjon kezét a megye, e város közönsége, — s előre a mutatott nyomon!

Isten áldása nyugodjék mindenkin, aki e szent törekvésnek támogatására siet.

A népgyűlés hosszantartó éljenzése és tapsal fejezte ki tetszését és megértését a szép beszédért.

Ezután Dömötör György plebános állott szólásra s a népgyűlés folytonosan meg-megújuló tetszés nyilvánítása mellett fejtette ki az alkohol káros hatásait, az alkoholisták gondolkodás módját ismeretve pontról-pontra kimutatta, hogy az alkoholisták akár mint igyekeznek jogcímét és érveket találni az alkoholizmus mellett ezek a jggcímek és érvek éppen az ellenkezőnek, az antialkoholista elveknek helyességét bizonyítják. A népgyűlés zajos tetszés nyilvánítása mellett bizonyította be Dömötör plebános, hogy az alkohol fogyasztás rendszerinti jogcímek: mert szegény vagyok, mert beteg vagyok, mert fádom, mert erőre van szükségem, mert bánatom van és így tovább, mind faltumok, mert a pálinka sem gazdaggá, sem erőssé, sem egészségessé nem tett még senkit, tartós meleget pedig nem ad, mert akkor miért fagy meg annyi sok részeg ember?

Beszédét a népgyűlésen résztvettek buzditásával végzi s felhívta a közönséget, hogy a pálinka és alkohol ellen minden rendelkezésre álló eszközzel küzdjön.

A népgyűlés a szép beszédért hálaosan ünnepelte Dömötör plebánost.

Martinyi József igazgató terjesztette ezután elő az egyesület azon határozati javaslatát, hogy a népgyűlés az elhangzott beszédekben foglaltakat magáévé teszi és a pártfogó egyesületet törekvésében támogatja. Ezt a határozati javaslatot a

De nyugodjatok meg duló csaták után lelkes honfiak! Dicsőült sirotokra elhozta az örök igazság a béke zöldellő olajágát. Az alkotmányos ósz király megtalálta az utat népe lelkéhez s a rodostói, turini bujdosók sirja összefort a király szívével.

Az idők változnak, de nem változik a jog és igazság, az élet, az érvényesülés iránti vágy. Azért e gyászemelvény, a szabadság eszméjének ez exaltatiója jövőben is a nemzet iskolafája, geniusa marad, fényes felhője lesz mindjőké Árpád vérenek. Megértjük azért a koporsó titkát. Rákóczy sirján nem egyedül áll az éles kard, bölcséleti iskola is az, melyből úgy ért a XX. században légi utakon járó aviatikus, pilótás, mint értett hajdan a daliás levante. Szellemi harcot olvasunk ki ma abból, a korát, az idők jelszavát megértő lelkierőt, melynek az élet missiókra van helyes berendezkedése, van szárnya felemelkedni a küzdelmek magaslatára. E harcoknak meg van a keresztfája, de van Hozsannája is. Az áll közelebb

a haza ez oltárához, ki legjobban tud a magyar haza üdvére érvényesülni, a nemzeti dicsőség templomának legintensívebb, legenergikusabb munkása, ki nem félután áll, de egész embert visz a haza szolgálatába. Nagy szellemek, lánglelkek az idők koronái, de az idők a szellem élet erős lüktetése dacára is csak erkölcsi alapon vivhatják ki magukat. Ez a teremő fentartó erő a népek életében. Ez nekünk is a feltámadás, mit nyomon kísér, mint napot az éltető napsugár: az önálló és független Magyarország.

De im nyilnak a sirok, szebb világba vágy az üdvözültek tábora. A lég, melyet lelketek tisztasága egykor illatossá tett hódolattal, édes odaengedéssel omoljon utánatok. Könnyü legyen a föld, melyet véretek puhított meg, álmatok az izgalom kebelén édes, az igazak álma legyen. Lebben már az enyészet szellem szárnyakon . . . A sir felett az élet beszédes zöldje nőtt fel, fenhirdeti a hármal halom a négy folyó partján: — „Isten áld meg a magyart!”

Tiszaberczeli téglá és cserépfedőgyár

34-?—19

bármely mennyiségben szállít a nyiregyházi kisvasut bármely állomására, körkemoncéjében égetett **kitűnő minőségű**

I. oszt. téglát és sima, hódfarku cserepet.

Áraink a nyiregyházi téglagyárak áraival egyenők 1912. január 1-től kezdve április hó végéig a kisvasutak szállítási kedvezménye a vevőközönség javára is szolgál. **Műjegyzéseket elfogadta**

Szabolcsi Közgazdasági Takarékpénztár r. t. Bethlen-utca 5. sz. és a Tiszaberczeli Téglagyár.

Paulik János által előterjesztett azon határozati javaslattal együtt, hogy a Szabolcsvármegyei Pártfogó egyesület indíson mozgalmat a gyermekvédelem intenzívebb s különösen az állam részéről leendő támogatására, — a népgyűlés egyhangulag elfogadta. Kovács István ezután megköszönve a közönség részvételét, a népgyűlést bezárta.

* * *

A népgyűlés berekesztése után a jelenvolt közönség nagy része, a pártfogó egyesület vezetőségével, a Zöldség-téren lévő teamérés megnyitására indult. A teamérés megnyitását gr. Vay Gáborné, dr. Bodnár István, Paulik János, Halasi János, Balla Jenő, Dömötör György, Géczy Géza és még számosan vettek részt, akik egy-egy csésze tea elfogyasztása után a bizonyára kellemes és felemelő tudattal távoztak, hogy a Pártfogó egyesület vezetésük alatt első állandó intézményének létesítéséhez már elérkezett. Mint értesülünk a teamérés felügyeletét Soltész Endréné urnő volt szíves elvállalni, akinek odaadó tevékenységeért az elnökség már köszönetét nyilvánította.

* * *

A pártfogó egyesület elnökségének megbízásából közöljük, hogy az egyesület rendes tagjainak tagsági díja egy évre 4 korona s az egyesület ezton is felkéri a gyermekvédelem iránt érdeklődőket részben az egyesület tagjai sorába leendő belépésre, részben minden oly eset bejelentésére, amelyben a pártfogó egyesület segítségére szükség van. Mindennemű megkeresés az egyesület irodája (Vay Ádám-utca 10 sz.) címére intézendő

Művész estély Nyiregyházán.

A minden esztendei művészi szezonnak nincsenek a naptári időszámítás határaihoz szigorúan hozzámért számításai, mert hiszen, mintegy egy évtized óta, a nagyobb idegentorgalmu külföldi kulturközpontokban: Münchenben, Milánóban, Berlinben és más helyütt, már a legrekkenőbb kánikulai hónapokban is tartanak szezont. Tavaly Münchenben épen július és augusztus hónapokban, egymásután több elsőrendű drámai és zeneművet mutattak be a „Residenz-Theater“-ben és a Grand Music-Hall ban.

Mégis úgy kell, hogy legyen: benne vagyunk már az idei magyar művészi szezonban. Ezt igazolja az a nagyszerű hangverseny, amelyet november 3-án rendeztek, erre hivatott erők, itt Nyiregyházán, a Korona-szálló nagytermében. Ha a szereplők közül nem is emelünk ki mást Dienzl Oszkárnál, az ő jelenléte — akit a nagy német hangverseny-városokban talán jobban ismernek már, mint itthon — ez maga is kiemelkedő művészi eseményé avatja annak a társaságnak szereplését, amelyről momentán szó esik.

Csajkovszky „Barcarola“-jával nyitotta meg a hangversenyt a Nyiregyházi Zenekedvelők Egyesülete. Alig néhány részlet eljátszása után észre lehetett venni,

hogy ennek a nagy vonós-zenekarnak minden debütánsát egy zeneesztetikailag fegyelmezett karmesteri szellem, a Kovács Árpád differenciált vezetőszerpe hatja át, amely a munkában átfog, összefoglal minden kicsiny két-két vonóhuzásos részletet is. Így uralkodni egy karmesternek a maga vezérlő szellemével egy népes zenekaron, már magában véve is igen jelentős művészi értékeket mutat meg. Csak így lehetett elérni Csajkovszky kissé nehézkes „Barcarola“-ja minden effektusának kiemelését, amely nemcsak Kovácsot teszi méltóvá a legnehezebben interpretálható zene-nagyságok műveinek is valamelyik teljes orkeszter-karban való dirigens szerepére, hanem magának a Nyiregyházi Zenekedvelők Egyesülete mai vonós-társaságának minden tagját is a zeneileg öntudatos játékosok sorába emeli.

A műsor következő száma egyenesen gourmand-csemege volt. Ahogyan Beethoven „Zongorahangverseny“-ének három részletét eljátszották előttünk Vay báróné-Mikes Sarolta grófnő és a nagyszerű kvalitású Dienzl Oszkár, ez a klasszikus évezetek hangulatába vonta be a hallgatóságot. A Beethoven említett művéből kiáradó igen finom és gyöngéd individuális érzések beszédje, a zene módszerével, a billentyűverés sokoldalúságával, pompás lírai előadással eleve nedett meg ennek a két, ritka művészi megérzések kifejezéseinek képességével megáldott művésziünknek előadásában. A megértő közönség nem is fukarkodott a hálája hangos kifejezésével. Csak az előadás artisztikumának volt a szépség-hibája az, hogy a nagyszerű zenei színeket reveláló képességű Mikes grófnő játék közben fölöslegesen dobálta a karjait. Az ő finom billentyűkezelésének és — ujj technikájának nincsen szüksége ezekre a fölösleges technikai allűrökre. Ezt az elfogulatlan megállapítást pedig, a gazdag lelkű, a finom szellemű előadásnak nem szabad a megokolatlan túlérzékenységgel fogadni. A vitathatatlan művészi képességeinek öntudata kell, hogy uralkodjék nála is a mindnyájunkban meglévő hiúság-érzetek fölött. A Vayné — Dienzl zongorakettős még Espen-től, Chopin-től és Goldini-től adott elő egy-egy kedves etude-öt, mindvégig lebitucselve belemélyedő játékokkal a hallgatóságot.

Egész külön kritikai tanulmányt volna érdemes írni a Groák Ödönné és Vajda Ilona urnők ritka előadói képességeiről. Dehát ennyire kimerítően, ennek az érdemes ujságnak a megszabott keretei között, nem lehet kiterjeszkedni a lap esztetikai beosztásának sérelme nélkül. Mert ahogyan Groák Ödönné interpretálta előttünk két melegszívű poétának egy-egy finom rapszódiaju költeményét, abban ritka művészi megérzésekkel tele volt a megejtő képességei vannak. Groakné urnő határozott drámai erő. Az elegikus hangja, finom fátyolozottságával mindjárt belemuzsikálja magát a szívünkbe s a megértő érzéseinken biztos tudással uralkodik. Van az ő lelkében sok finoman differenciálódott vonás Ibsen drámairodalmi

asszonyainak nagyszerű belső értékeiből. A mély, megrázó emberi fájdalom kifejezéseinek plasztikus előadója, akinek az egész művészi egyéniségén finom grieg-i vonások vonulnak meg. Az ő egyéniségének egészen ellenkezője.

Vajda Ilona művésznő, tele lírai lángolásokkal s ha nem magyar nyelven játszanék, azt kellene hinni, hogy született párisi nő. Olyan megkapó bájjal, a finom hangfestésnek olyan tökéletes bravurjával játszik az érzéseinken, amelyen mindjárt megérzik a természetadta tehetség. A tiszta hangjában igen sok melegség van. Az érzelm festésének módja pedig olyan közvetlen ráhatással van a közönségre, hogy aki bármilyen rövid szerepben csak egyszer is hallotta őt játszani, mindig viszontlátni kívánja. A hangja az, amely megfogja a hallgató érzéseit. Vajda Ilona művésznő előtt még nyitva áll egy minden bizakodással és várakozással teljes koloratur-énekesnői karriernek utja, mert ha a tüdő- és gégenaturája jobban megerősödik, ezt a hangot ezt a hanganyagot igen értékes lírai hangskálává lehet kiképezni. A könnyed előadásmódjában, a beszéde tisztán érthetőségében, a mozgása finom vonalharmonijában mind olyan kivételes tulajdonságok ölelkeznek egymással, amik egyenesen a rivalda világába utalják őt. Ezért van még előtte akadálytalanul nyitva egy majdan talán tüneményes pályafutásnak minden biztató ígérete.

Még a vonós zenekar játszotta el Martuzzi „Largo“-ját a zenei előadás finoman kidolgozott aperçu-ivel, amelyben minden fah kiemelkedő részletei is könnyed kapcsolattal olvadtak egybe egymással az egész mű zenei folyamatosságában.

Enyedy Barnabás.

Alapítva 1900. évben.

Gabulya Mihály

ruhafestő, vegytisztító, gősmosó és plissérozó intézete

Vay Ádám u. 13. Bejárat Véső-u. felől.

Fest minden színre és gyásruhákat 24 óra alatt.

Vegyileg tisztít bármilyen ruhákat kifogástalanul.

Gallér és kézelők stb. hófehérre és tükör fényesre mos 5 nap alatt.

Plisséroz 3 óra alatt.

Midőn szives megbízásait kérem, vagyok mély tisztelettel

Gabulya Mihály.

33-13-5 Telefon 248. sz.

Ezüst éremmel és díszoklevéllel kitüntetve.

Nagyanya, anya és leánya

egyotértenek abban hogy a jó kávéhoz

a „Valódi“ Frank

a honi gyárból Kassáról,

jogosan kedvence minden takarékos

háziasszonynak. Az ismertetőjele a

kávédaráló

megvéd az utánzatoktól.

Gör. kath. püspökség.

A „Magyar Szó“ november 1-én megjelent számában az alábbi vezércikk keretében foglalkozik Debreczen város azon határozatával, melyet a gör. katolikus püspökség székhely ügyében a kultusz miniszter egyenes felhívására hozott.

Valósággal megdöbbentő az a felekezeti türelmetlenség, mely a város közgyűlési termében helyet találhatott, — az a klerikális terror, melyet a reformátusság Baltazár püspökkel élén kifejtett.

Mi nyiregyháziak felemelt érzéssel látjuk fölényünket e szomszédos nagy város felett s talán nem tévedünk, ha a most nyilvánvalóan bebizonnyult egészségesebb közszellemre vezettetjük vissza azt a rohamos fejlődést, melyet Debreczen féltékenységgel tapasztal.

De im beszéljen a nagy protestáns városról a nagy protestáns Magyar Szó.

Luthertól a protestáns klerikalizmusig.

A reformáció emlékünnepe.

Wittenberg Debreczentől messze van, ugyan, de olyan nagy eltávolodás, mint amelyet megtett a debreceni kálvinizmus a protestáns szellemtől s mint amelyet tegnap ott bemutatott, el sem képzelhető és ki sem fejezhető. Az történt ugyanis, hogy Debreczen város törvényhatósága tegnap délutáni ülésén kénytelen volt visszavonni azt az ajánlatát, amelyet a gör. kath. püspöki székhely ügyében tett az államnak, s kénytelen volt nagy szótöbbséggel kimondani, hogy nem reflektál az új egyházmegye székhelyére. Kényszerítette a várost erre a törvényhatósági ülésen a református papok részéről történt felszólalás és kényszerítette a református papság hetek óta folyó elszánt agitációja. Baltazár tehát diadal-maskodott s a magyar püspökség magyar nemzeti ügye Debreczenben verességet szenvedett! Debreczen nem ad hajlékot a magyar püspökségnek.

Ez történt semmi más.

Hogy mindez miért történt, arról annyit irtunk már megelőzőleg, hogy újból megismételni szinte szégyeljük is már. Nemcsak azért szégyeljük, mert ismételnők, hanem azért is, mert ezek az indokok valóban szégyenletesek. Igen, szégyenletes, hogy a kálvinista türelmetlenség, amelynek Magyarországon ezennel Baltazár lett a megteremtője, a kálvinista klerikalizmus amely Baltazár körül csoportosul

ott Debreczenben, megbuktatott egy becsületes, nemzeti, magyar ügyet. Szégyeljük, hogy ebbe a harcba Baltazárék semmiféle más szempontot nem tudtak belevinni, mint hogy Debreczenben a kálvinizmus az ur, meg, hogy oda más felekezet csak a kálvinizmus inzultálásával kerülhet, s hasonló ilyen felekezeti, türelmetlenséget a más felekezetük elleni idegességet eláruló szempontokat. Ez a nemzeti érdekekkel szembekezdülő kálvinista: Quos ego semmivel sem szimpatikusabb, semmivel sem liberálisabb és felvilágosodottabb, mint a Vatikán sic iólo, sic iubeo ja, s ezek után igazán nem lesz semmi tulzás abban, ha Baltazárt antipápanak tekinti mindenki. Mert az egyház érdekeinek a nemzeti ügy letörésével való érvényesítése eddig nem volt protestáns tempó. Nem volt különösen az Magyarországon, ahol annyi himet vart a kálvinizmus a maga palástjára abból, hogy ő magyar vallás. A Baltazár vallása, — mely azonban még ezek után sem tévesztendő össze a felvilágosodott, türelmes, hazafias, liberális kálvinizmussal — megszűnt magyar vallás lenni. Éppen úgy viselkedett, mint viselkedett volna a karánsebesi oláh egyház, ha Karánsebes lett volna kiszemelve az új püspökség székhelyének. Egészen bizonyos, hogy a karánsebesi görög keleti püspök sem mondott volna mást, mint Baltazár: Karánsebesen a görög keletiek vannak többségen, meg a város felekezeti békéje, meg inzultus, ha ide egy másik püspök is jön, stb. stb. De szóról-szóra ugyanazt mondta volna, mint Baltazár. Ami semmiesetre sem a nagy szellemek találkozásával, hanem igenis csak avval magyarázható, hogy a papzsák, a hatalmára féltékeny, hiu, türelmetlen, vak klerikalizmus, a felekezeti sötét elfogultság hajszálgásra egyforma, viseljen palástot, vagy járjon reverendában, avagy kaftánban.

Csak hogy Debreczenben a magyar ügy sokkal többet veszített, sem hogy a veszteséget egy ilyen nagyon is trivális tanulság pótolni tudná! S ami a legbántóbb, változtatni sem lehet a dolgon. Debreczenben ma is a Csokonai tönkretevő kálvinista klerikalizmus uralkodik, s ezt a várost ma is védi még a hitviták korában emelt kálvinista kínai fal, gondolni sem lehet tehát arra, hogy ott a jobb belátás diadal-maskodhassék, Baltazár az ur ma ott, s ez mindent, de mindent megmagyaráz.

A püspökség székhelyét azonban mégis el kell helyezni. S miután Debreczen nem ad hajlékot egy magyar püspökségnek, ott kell kopogtatni, ahol még van érzék kulturális és nemzeti ügy iránt, (ami nemcsak népgyűlések látogatásából áll.)

El kell felejteni mielőbb ezt a csunya debreceni esetet, s azonnal Nyiregyházára kell menni. Nem Hajdudorogra, amelyet szintén a Baltazárék kulturáltan, klerikális szelleme leng körül, hanem Nyiregyházára. Másról most már szó sem lehet, tovább tárgyalni kár is. Amit nem értett meg Debreczen, megérti Nyiregyháza, ahová nem tudott felemelkedni a kálvinista civis, majd felemelkedik Nyiregyháza.

A magyar protestantizmus történet írója pedig jegyezze fel annaleseibe, hogy a reformáció emlékünnepeinek előestéjén, október 30-án, a liberalizmus, a lelkiismereti szabadság, a felvilágosodottság, a felekezeti türelmesség ünnepén hogyan bukott meg az igazi protestáns szellem Debreczenben egy kálvinista püspök és sok kálvinista pap és hívő asszisztálása mellett. S ha gusztusa és elég nyugalma van hozzá, kommentálja is ezt a multat megtagadó, csunya esetet.

— A balkáni háboru miatt több helyütt a vasuti forgalom megakadt mindezek dacára Papp Géza csemege és fűszer üzletébe megérkezett a valódi angol tearum és teasütemény. Mindenkinek saját érdeke tehát, hogy szükségletéf a fenti cégnél szerezze be, mert fris árut olcsón vesz!

x Ügyes varrónó ajánlkozik hazakhoz. Vidékre is megy. Tamás Albertné Boeskay utca 9. b.

Szabolcsvármegyei Tanítók Otthona.

Eszteendője már annak, hogy a Szabolcs-megye területén működő tanítók között mozgalom indult a „Szabolcsvármegyei Tanítók Otthona“ címén szervezendő intézmény megalakítására. Azóta hallgatólagosan bár, de szorgalmasan munkálkodott az előkészítő bizottság. S ma Isten segédelmével az előkészítő munkálatokkal annyira jutottunk hogy a folyó hó 13-án tartandó Szabolcs-vármegyei Tanítóegyesület közgyűlésének egyik tárgya az „Otthon“ ideiglenes alakuló közgyűlése. — Közöbön azaz idő, mikor ez eszme testet öltésében az első lépés megtörténik! Az alapszabály tervezet készen van. A célt körvonalazó pontok a következők.

1. A tanítóknak a kartási szeretet ápolása fejlesztése.

2. Szakismeretek és általános műveltséghez tartozó ismeretek nyújtása illetve kibővítése.

3. Gyermektanulmányok gyűjtése, megvitatása és ezzel kapcsolatban az elemi népiskola nevelésének fejlesztése és a lehető legmagasabb fokra való emelése.

4. Tanulmányozás a Szabolcs-megye lakóinak egy szellemi mint erkölcsi tekintetben. — A felfedezett bajok és hibák megszüntetésére illetve elhárítására illetékes helyeken való lépések megtétele.

5. A tanítóknak nemes szórakozás nyújtása, tanyai és vidéki tanítóknak a székhelyen otthon létesítése.

6. A tanítóknak, különösen nyomasztó családi körülmények által okozott rendkívül kiadások pótlására munkaképtelenek s ezek özvegyei és árváinak magasabb kiképzetésére és véletlen sors csapások által sújtott rendes tagok támogatására nyújtott segítyezés.

7. Az elhunyt rendes tagok temetési költségeinek fedezéséhez való járulás.

8. Az otthon azon tagjainak kik legalább 10 évig rendes tagok voltak nyugdíjaztatásuk esetén az egyesület anyagi körülményeihez képest évi lakbérsegély nyújtása.

A tanítói otthonról általában:

1. Az otthon tisztán emberbaráti cöliból alakul.

2. Az otthon céljainak megvalósítására és keresztül vitelére bizottságokat alakít, dalkört és zenekart szervez, könyvtárt létesít.

3. Az otthon hogy a tagok munkásságát fokozza, pályatételeket tűz ki, melyeknek díjait időre, a választmány előterjesztésére a közgyűlés állapítja meg.

4. Bizonyos időközben a gyermektanulmányokról tartott felolvasásokból és ezek megvitatása alkalmával lesűrődő igazságok az erre szolgáló könyvben a követendő nevelési módzatokkal együtt bevezetendők. Ez a könyv minden tagnak bármikor rendelkezésére bocsátandó de csakis az otthon helyiségében.

5. Az otthon évenként egyszer január hóban közgyűlést tart, melyen a tisztikar illetve a választmány az Otthon egy évi működéséről és vagyonának gyarapodásáról részletes jelentést tesz.

6. Mihelyt az otthon 30000 korona alapítókével rendelkezik, amortizációs kölcsön megszerzésével épületet emel anélkül, hogy

az alaptőke megcsontatnák. A törlesztéses részletek és a kölcsön kamatai, mindég az évi jövedelemből törlesztendőek.

7. Az otthon épülete a kor igényeinek megfelelően emelendő és „Szabolcsvármegyei Tanítók Otthona” felírást viselje.

Szabolcsmegyei tanítók váltsuk valóra a célt! Legyünk együgyű célnak kivitelében!

Ha valamikor, úgy most igazán szükséges, hogy a tanítók tömörüljenek! Évtizedek munkájának sikertelensége int az összetartásra, tömörülésre. Közös céljaink, törekvéseink, követeléseink, önművelésünk, akár egyéni, akár közügyeinket illetőleg csak vállváll vetve való munkával valósítható meg. Ezekre nyújt teret a „Tanítók Otthona.”

Utóbi időben a tanító-gyűlésen itt-ott gyakran felhangzik; sztrájkoljunk! Indítsunk harcot a társadalom ellen! Ne végezzünk a szorosán vett iskolai kötelezettségeinket kívül semmi tiszteletbeli megbízatással járó munkát! — Így aztán a társadalom érezni fogja a tanító minden téren való munkásságának hiányát, akkor csak megmozdul és velünk együtt kiáltja: Kenyeret a tanítóknak! A siker reménye, melylyel e harci eszköz felhasználása biztat, egészen tűzbe hozza a kedélyeket s a harc csábító angyala szinte befonja a lelket! Azonban mielőtt mi, szabolcsi tanítók, ezt az eszközt igénybe vennők, vessünk számot a társadalomban elfoglalt tiszteletbeli állásainkkal és azzal, hogy mit veszünk az ezekről való lemondás esetén; mit veszít a társadalom? A társadalomban a tanító a következő állásokat tölti be: kántor, szövetkezeti könyvelő, faiskola kezelő, ifjusági egyesület és dalkör vezető, könyvtáros, ipariszkolai tanító, óraadó magán házaknál, itt-ott jogtanácsos és levélírója a népnek, tagja esetleg jegyzője stb. valamelyik politikai pártnak, az állat és madár védő egyesületnek, pártfogó egyesületnek, biztosító intézeti ügynök stb. S mindezeknek a teendőknél ellátásáért általában fizetést kapunk.

Ezekből a mellékesekből csaknem több a jövedelmünk, mint a rendes tisztségünk után. Számvetés után szinte arra az álláspontra jutunk, hogy talán nem a mellékesekről, hanem a rendes állásunkról, a siker érdekében is, tanácsosabb volna lemondani, mert a társadalom aránylag a végzendőkért jobban megfizet, mint a kenyéradó gazda! S ha mégis a pillanatnyi lobbanás alatt adott szavunknak becsületesebben emberben méltóan helyt állunk, akkor lássuk micsoda veszteség éri a társadalmat? Kántor a felekezeti iskoláknál a teendőiről nem mondhat le. Az állami és községi iskoláknál szolgáló tanító kántori jövedelme sok helyen többet ér, mint tanítói fizetése s lemondás esetén akad helyette más! Faiskola kezelő, ha lemond? Egy esztendeig nem lesznek oltva a csemeték s az oltottakról a gyümölcsöt leszedi más. Szövetkezeti könyvelő helyettesítésére szívesen vállalkoznak. Dalkör-, ifjusági egyesület vezető, ha lemond? Feloszlik az egyesület. Mi szomorú szívvel tapasztalhatjuk, hogy a mi jó magot elhintettünk az egyesületben; a korcsmában igen szépen virágzik. Ipariskolai, könyvtárosi állás stb. ránk nézve mind anyagi veszteséggel jár és az elhagyott helyek mind betölthetők másokkal. A tanácsadás, levélírás megtagadásával nemcsak az ígért „pár csirke,” de a nép bizalma is oda lesz! A politikai pártok és védő-, pártfogó

egyesületek vesztenek csak s ezek ügyét ez idő szerint is csak lanyha buzgalommal munkálják.

Ezekből ki-ki levonhatja a társadalom veszteségét, de a magáét is!

Tegyük fel veszít a társadalom! Ha mi egyöntetűen, egy szív, egy lélek, mind visszavonulunk a tiszteletbeli tisztségeinkről. követezképpen azokat, kiknek gyermekeik tanulnak s kik a mellékesekből fedezik a tanítási költségek egyrészét; — azokat kárpótolni kell. Miből? Gyűjtöttünk e célra? Ugy-e nem?! Most aztán láthatjuk, hogy a szakmunkások, ha a lelki életnek, a megértésnek alacsonyabb fokán is állanak, de a jövőbe való előre tekintést, a szervezethez, az intézményeik iránti bizalmat tekintve fölöztünk messze-magasan szárnyainak. Azok a munkások a javaik előmozdítását célzó szervezeti pénztárba pontosan fizetik heti keresményükből a filléreket. Nékik van miből kártartó harcot folytatni, a küzdőket támogatni! Nekünk nincs! Ami kevés köztökén van, azt is a társadalom utján hozták össze. S mi hálából a társadalom ellen indítanak a harcot?!

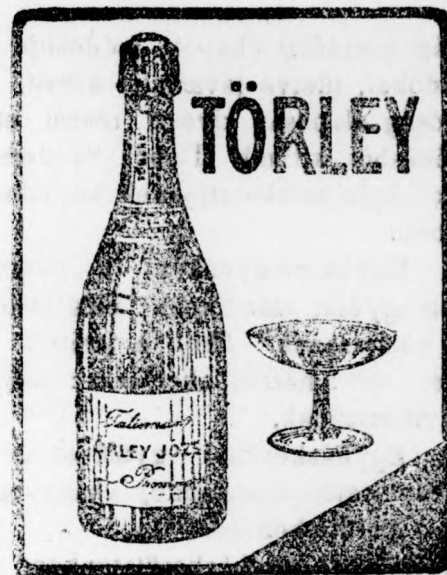
Jobb munkálják a társadalom javát nagyobb arányokban azért, hogy így a magunk javát célzó eszközök, közintézményeink fejlesztésére még fokozottabb mértékben, jogosan vehessük igénybe a társadalmat, a jót, a nemes célt előmozdító adakozókat.

A Szabolcsvármegyei Tanítók Otthona céljánál fogva méltán számíthat a társadalom, a nemeslelkű adakozók támogatására, mert kifejtendő munkásságával nagy részben a társadalmat, a közt fogja szolgálni. — Tanítótestvéreim! Ti pedig jöjjetek, tömörüljétek az Otthon kibontandó lobogója alá! Apró filléreinkből hozunk össze anyagot. A közösen összehozott anyagi erőben megfogjuk, meg kell, hogy találjuk az eszközt, az utat a boldoguláshoz. — A magyarországi nyomdászok 1907-ben adták át a hivatásának 1300.000 K. került palotájukat. S ez az egyesület tiszta vagyona. Most ünnepelték 50 éves fennállásuk évfordulóját. Ez ötven év leforgása alatt öt millió K-át fizettek ki tagjaiknak segélyül. — Abbáziában modern szanatóriuma van az egyesületnek. — Elképzelhető, hogy mennyi könnyet száritott fel évtizedek folyamán ez az egyesület. Ma 7000 tagja van. 50 évvel ezelőtt 100 taggal indult a jövendőnek. — Mi 32000 vagyunk! Nékünk nemcsak a két tanítókházának kellene lennie, s az említettekhez mindezek csak csekélységek. Pedig a betűszedők sem gazdagabban fizettek a tanítóknál.

Ne kérdezzük tehát most, hogy mit kapunk a befizetett, havi 1 korona tagsági díjért, ne várjunk 1 koronáért azonnal 100 K át. Lebegjen előttünk az önzetlenség példaként: a Nemzeti színház megalapítása, a Tudományos Akadémia életre hozása, vagy közelebről az Eötvös-alap megteremtése! — Csak 10 évvel tekintünk előre s akkor kibontakozik előttünk a jövőből egy épület képe, mely Otthona lesz a szabolcsi tanítóknak. Ha úgy lenne?!

Király Imre.

x Aki általam helybeli raktárból varrógépet rendel, azt ingyen tanítom szabni, rajzolni, vagy három napig ingyen varrok. Cim a kiadóhivatalban.

39-10 | 3

TANÜGY.

Szabolcsvármegye tanítóihoz!

„Ktartó munkában rejlik a siker.” Munkára, közös, megértett, együttes munkára van szükségünk.

Az orsz. szöv. vezetősége is kiadta a jelszót: „Demonstrálni a fizetésrendezés érdekében.”

A f. hó 13-án d. e. 10 órakor kezdődő általános tanítói gyűlésnek demonstratív jellegűnek kell lenni. Számban is demonstrálni akkor fogunk, ha a vármegye területén működő mintegy 500 tanító és tanítónő közül legalább 400-an megjelenünk, hogy a gyűlésen hozott határozatoknak 400 ember szava adjon súlyt.

Mindenki idejekorán megkapta a névre szóló meghívót. E lapnak és a „Nyirvidék”-nek, mint a szabolcsmegyei tanítók ez idő szerinti hivatalos lapjának hasábjain többször közöltetett a gyűlés helye és ideje s így senkisémondhatja, hogy nem volt róla tudomása.

Jöjjen hát el mindenki. Jöjjenek azok is, akik még ez idő szerint nem tagjai az egyesületnek. (Bizony vannak vagy 250-en.) Ragadják meg az annyiszor elszalasztott s most újra kínálkozó nagyszerű alkalmat a belépésre, hogy vállt-vállhoz vetve férfias határozottsággal, frissült és megnövekedett erővel folytathassuk tiszteletes megélhetésünkért folyó nagy és szent harcunkat, hogy megbeszélve a teendőket esetleg országos akciót fejthessünk ki sorsunk javítása érdekében.

Aki összetett kézzel várja, hogy más kaparja ki neki a sült gesztenyét, aki még most sem érzi az egyesülésben rejlő erő kifejtésének szükségét, vagy aki pipogya aggodalmaskodásból tartja vissza magát csekélyke áldozatoktól, vagy a tehetségéhez mért munkától, az méltán megérdemli az előretörő munkás tábor mélységes megvetését, de a fizetésjavítást, azt nem!

Gondoljunk meg jól: „Mindenki a maga szerencsésének kovácsa!”

Református tanítók mozgalma. A református egyházi zsinat a református tanítók jogi helyzetének revíziójára készül, amelyből a tanítóság is kiveszi részét. Az egyházi zsinat az új pragmaticát a ref. tanító egyesületeknek megküldötte, ahol is minden kérdést alaposan megvitatnak s ezenkívül a

tanítószáz hozzáfűzi óhajait, módosítja a módosítandókat, illetve javaslatot készít. Hogy a tanítószáz alaposan kiveszi részét ebből a készülődésből, kitűnik Dobó Sándornak a Tanítók Lapja szerkesztőjének következő javaslatából:

1. Egyházmegyénként a tanítók az egyházmegyére, számuknak megfelelő képviselőt válasszanak. Ahol a tanítók száma ötvennél több: három, ahol száz: négy képviselőt válasszanak.

2. Egyházkerületi gyűlésekre annyi tanító-képviselő választandó, ahány egyházmegye a kerületben van.

3. Zsinatra egyházkerületenként szintén a tanítók számarányában választassanak a tanítóképviselők a következőleg: 250-ig egy, 500-ig kettő, 750-ig három, 1000-ig négy, 1250-ig öt, ezenfelül hat képviselő.

4. Egyházmegyei gyűlésekre az egyházmegyei tanítóegyesületek, a kerületi gyűlésekre és a zsinatra az egyházkerületi tanítóegyesületek (tanítók) válasszák a képviselőket.

5. Egyházi bíróságokban, a tanítók fejelemi ügyeiben ítékezés esetén a bíróság tagjai egyharmad részben tanítókból legyenek.

6. A tanítók az egyházi önkormányzatnak népiskolai ügyekkel foglalkozó bizottságaiban, minden fokon kellő (legalább egyharmad) arányban legyenek képviselve.

7. A tanítók egyházmegyénként személyi, egyházkerületenként s országosan képviselői alapon egyesületi szervezkedésre köteleztessenek. A tanítóegyesületek véleménye fontosabb tanügyi kérdésekben meghallgatassék.

A tanítók jogainak kiterjesztésére irányul e szabadelvű javaslat, mely valószínűleg eredményes is lesz, mert hisz a református egyház autonómiájában tapasztalt szabadelvűség ezt lehetővé teszi, sőt még ennél is többet kívánhat a református tanítószáz.

HIREK.

— **A muzeumi segédőr.** A vármegye — amint arra bizonyára sokan emlékeznek — a vármegye muzeumához segédőri állást szervezett s ezt az állást a IX. fizetési osztályba sorozta be. A belügyminiszter a törvényhatóságnak erre vonatkozó határozatát a napokban leérkezett rendeletével jóváhagyta s így az állás betöltése már csak napok kérdése. Mint értesülünk a vármegye alispánja, aki ezen állásra kinevezési joggal bír, már alkalmas embert is talált erre a nem kevésbé fontosnak mondható állásra s így alapos a remény arra, hogy Jóna András, országoshírű régészünk által híressé tett régészeti muzeumunk még fejlődni fog.

— **Az ujoncok eskütétele.** A nyiregyeházi cs. kir. huszárezred ez évi ujoncainak katonai ünnepélyes eskütétele november 6-án ment végbe, amikor a kaszárnyában tábori mise volt és Matskásy ezredes a legénységhez lelkes, buzdítóbeszédet intézett. Ki tudja, talán nemsokára befogja derék huszár ezredünk mutatni, hogy esküjüket betartják, hisz annyira közel fenyeget a háború veszedelme.

— **Az építészeti remek plágizálása nem büntethető.** Érdekes döntésre vonja fel figyelmünket „A munkaadó.” A kir. curia 4293/911. B. ítéletében az építészeti művekre vonatkozó szerzői jogra nézve kimondotta, hogy az építészeti művek, akár homlokzatuk, akár szerkezetük tekintetében sem az után-

képzés, sem más bitorló cselekmény ellen a szerzői jogban védve nincsenek és a kész épületek utánzása nem tekinthető az írói és egyéb művészi alkotások utánzásaival azonos bitorlásnak.

— **Erzsébet királyné szobra Venesőlőn.** A boldogult fájdalmas, tragikus véget ért nagyszasszony, akit a magyar nemzet jóságáért soha el nem feledhet, szobrot állítottak a Vencsellő-i parkban a Dessewffy grófok, melynek leleplezése a múlt héten történt kedves ünnepség keretében. Ott volt a falu apraja, nagyja, kikre igen hatott a községi főjegyző ünnepi beszéde, melyben az örökre szimpatikus királynőről emlékezett.

— **Téli forgalmi akadály.** November 7-én a Miskolc felől jövő reggeli vonat egy kocsija a nyiregyházi állomáson a nagy hó és eső következtében kisklott a csak nagy ügyfél-hajjal sikerült az állomási személyzetnek a rakoncátlan kocsit visszaemelni vágányaira. Emberéletben nem esett kár.

— **Vakmerő rablás.** Múlt héten pénteken délben Csekely községben ismeretlen tettesek feltörték a róm. kath. templom ajtaját s azon behatolva a templomba minden értékesebb dolgot elvittek. A vakmerő tolvajok elrabolták a templom legféltettebb kincsét is, egy Rákócy fejedelemtől ajándékba kapott aranyserleget. A csendőrség nyomozza a vakmerő tetteseket.

— **Az elégett kislány.** Adler Géza szakácsi dohánykertjében Lakatos Jánosné szabad ég alatt ebédet készített s vele volt 4 éves kis lánya is. Míg az asszony a közeli kútra ment vizért, a gyermek játszadozva a tüzzel, meggyújtotta magát, úgy hogy mire az anya visszatért sikongó kislánya lobogó lánggal égett. A tüzet leverték a gyermekről, de ez a kínos égési sebek következtében másnap meghalt.

— **Szerencsés nyerő Zempléni Moskovitz Gézát** a zempléni megyei alsókörtvélyesi birtokán a napokban egy budapesti bankkáz két alkalmazottja kereste fel és értesítették, hogy a legutóbbi osztálysorsjátékban 40,000 koronát nyert. Az összeget magukkal hozták, és a sorsjegy ellenében nyomban kifizették a szerencsés nyerőnek. Moskovitz Géza a kihozókat megvendégelte és fáradságokat 1000 koronával honorálta. Az idei évben háromszor kedvezett az osztálysorsjáték Moskovitznak, amennyiben először 25 ezer, másodsor 15 ezer és most 40 ezer koronát nyert.

— **A vidéki lapok jól értesült hadi tudósítói.** Lehetetlen méltó kommentárral kísélni azt a világraszóló komikumot, melynek harsogva nevetett Szabolcs vármegye lakossága a napokban. Amikor a török generalissimus kiadta a hadtesteknek a parancsot, hogy a defenzív magatartással fölhagyva offensive lépjenek föl, egyik vidéki lapocskája így értelmezte a dolgot: „Az összes hadtestek parancsot kaptak az előnyomulásra, Offensát minden oldalról körülzárták.”

— **A róm. kath. hangverseny felülfizetése.** A november 3-án rendezett hangverseny alkalmából felülfizettek illetve jegyüket megváltották: dr. Járossy Sándor 10 K., dr. Korányi Endre 20 K., Hauffel Lajos 6 K., Rottaridesz Istvánné 3 K., Dobos László 6 K., Groák Ödön 20 K., gróf Vay Gáborné 16 K., Dessewffy Elemér 3 K., Bodnár Istvánné 16 K., dr. Bodnár István 16 K., Kállay Emil 4 K., Korniss Ferenc 4 K., Oláh Tibor 4 K., Kubassy Béla 6 K., Unterreiner József 5 K., Okolicsányi Lajosné 4 K., Mikecz Dezső 2 K., Dessewffy Miklós gróf és neje 42 K., Dessewffy Mária, Dénes és Béla Ámon grófok 60 K., Petrovits Gyula 5 K., dr. Csepela Lajos 2 K., dr. Meskó László 10 K., Váraljai Ferenc 30 K., Csázik Péter 10 K., Polinszky Ágoston 10 K., dr. Kállay Rudolf 12 K. A rendező bizottság köszönetét fejezi ki a felülfizetéseikért, azokat hírlapilag nyugtázza, hasonlóképp köszönetét fejezi ki a közreműködő hölgyek és uraknak szíves közreműködésükért. A rendezőbizottság.

— **Előadás a pénzügyintézet adózásáról.** Dr. Berényi Pál a Magyarországi Pénzügyintézetek Országos Szövetsége igazgatója előadást fog tartani az 1913. január 1-én életbe lépő pénzügyintézet adózásáról. Az előadás e hó 10-én vasárnap délelőtt fél 11-kor lesz a Nyiregyházi Takarékpénztár Egyesület emeleti helyiségében, melyre a meghívókat a fenti szövetség Szabolcs megyei körzete képviselőitében Meskó Elek elnök és Rónay Jenő titkár bocsájtották ki.

— **Csalással vádolt kereskedő.** Schlosser Mór ujfehértói cipőkereskedő, kinek több mint két évtizeden át jömeneteli üzlete volt Ujfehértón, a múlt év tavaszán hirtelen tönkrement, úgy hogy nagy üzletéből, mikor a hitelezők követeléseiket per útján akarták behajtani, már semmi sem volt. A hitelezők feljelentése folytán megindult nyomozás azután kiderítette, hogy a nagy áruraktár hova tűnt el. Schlosser Mór, mielőtt hitelezői valamit tehettek volna, áruit a beszerzési áron alól áruba bocsátotta, úgy hogy 6—7 napon keresztül a vevőközönség valóságban tolongott nemcsak a boltjában, hanem boltja előtt is minden áruját, ahogy kérték, úgy adta. Így azután áruraktára elfogyott, a hitelezők pedig a fedezettől elesetek. Ehó 7-én vont a felelősségre a nyiregyházi kir. törvényszék Szabó László bíró elnöklelte alatt álló büntető tanácsa Schlosser Mórt üzelméért. A közvádat Hangel Károly vezető ügyész, a védelmet Dr. Sarvay Elek látta el. A vádlott tagadta a terhére rótt cselekményeket, azonban a kihallgatott tanúk nagy része igazolta, hogy Schlosser 6—7 napig tényleg kiáruulást eszközölt, hogy akkor a nép valósággal tolongott a boltba, sőt sokan be se fértek, hogy árukat a beszerzési áron 30 százalékkal alul árusított, sőt adat merült fel arra is, hogy az áruk egy részét zálogba tette, egy részét eldugta s később felesége neve alatt megindított üzletébe vitte. A törvényszék a kir. ügyész és védő indítványára a tárgyalást bizonyítás kiegészítés céljából elnapolta.

Anyarozsot

bármilyen mennyiségben
legmagasabb áron vesz

KLEIN M. és K.

gyógynövénynagykereskedő

BUDAPEST, VII. Károly-körut 5.

Telefon: 64-34.

Alapított: 1878

IRODALOM.

A „Modern Könyvtár” új sorozata. A Gömöri Jenő szerkesztésében megjelenő Modern Könyvtár új sorozata értékes új számokkal gyarapítja ezt a kitűnő, népszerű és olcsó gyűjteményt. Az új sorozat hat kötete közül az első (187—188. szám) a Modern Könyvtárnak egy értékes fölfedezését hozza: Berde Mária verseit. Az ismeretlen, de kiváló tehetségű költőné bemutatkozásával bizonyára a nagy olvasó közönség szívébe lopja magát, érzésben és hangulatokban bő verseivel. A második szám (189) Lőrinczy Györgynek, az ismert és népszerű írónak új novelláit mutatja be. A füzet címe Dejanira és más novelláit a következő szám (190—191) Szederkényi Annának, a kiváló írónőnek egy új és pompás novellagyűjteményét foglalja

magában. A kötet címe A csudálatos sziget. A 192—193 szám a könyvtár kedvelt írójának Schnitzler Arthurnak egyik legszebb, kis regénye: A pásztorfurulya, Telekes Béla pompás fordításában. A következő (194—196. szám) a Modern Könyvtár „Teljes Magyar Ibsen” sorozatát gyarapítja egy nagy értékű számmal. Ibsen utolsóelőtti sokatemeletett, nagyszerű drámája, a Kis Eyolf ez. Magyarra kiváló gonddal és művészettel fordította Coullemont Edith grófnő. Az utolsó szám (197) a könyvtárak egy szintén nagyértékű fölfedezése: egy fiatal neogytehetségű írónak, Fehér Sándernak, novelláskötete: A mester címmel. A Modern Könyvtár az Athenaeum adja ki és egy-egy számának 20 fillér az ára.

Meghívó.

A Kereskedők és Iparosok Hitelszövetkezte Nyiregyházán

a f. év november hó 17-én d. e. 11 órakor a Szentmihályi-utca 2. számú házban fekvő üzlethelyiségében

III. évi rendes közgyűlését

tartja, melyre a szövetkezet tagjait az igazgatóság meghívja.

T Á R G Y S O R O Z A T :

1. Igazgatósági jelentés az elmúlt üzletév eredményéről.
 2. Felügyelő-bizottság jelentése.
 3. Zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása, s a nyereség felosztásáról határozat.
 4. Igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
 5. A negyedik évtársulat megalakulása felőli határozat.
 6. A kisorsolt igazgatósági tagok helyének betöltése.
 7. Esetleges indítványok.
- Nyiregyháza, 1912. november 1.
Kereskedők és Iparosok Hitelszövetkezte
Nyiregyháza Igazgatósága.

K : 19466/1912.

Hirdetmény.

A városi szegődvényesek 1913. évi csizma szükségletének szállítása biztosítására zárt írásbeli ajánlati verseny tartatik.

Az egy koronás bélyeggel ellátott és két férfi tanu előttemezesével sajátkezűleg aláírt ajánlat 200 azaz kettőszáz korona bánompénz-, betétkönyv, vagy értékpapir melléklésével, vagy azoknak a város házi pénztárába leletelét igazoló nyugtával felszerelve, zárt borítékban az 1912. évi november hó 20-án délelőtt 10 óráig adandók be a város polgármesteréhez.

Elkésett, hiányos, vagy kellően fel nem szerelt ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Szállítási feltételek a hivatalos órák alatt a városi gazdasági intézőnél megszerezhetők.

Nyiregyházán, 1912. évi november hó 6-án.

Májerszky Béla

kir. tanácsos, polgármester.

Nyiregyháza legnagyobb választéku butoráruháza

Alapítva 1903. — Pazonyi-utca 10.

Üzletemet kibővítése alkalmával teljesen ujonnan a legdivatosabb kivitelű butorokkal berendeztem a fővárosi minta szerint. Állandóan raktáron tartok fényezett köris, cseresznye, jávor, paliszánder, mahagoni és más különféle anyagokból készült részben saját készítményű háló, ebédlő, uri és női szalon berendezéseket, vas, félrész és egész rész háló- és vendégszoba berendezéseket, ugyszintén egyszerűbb, de jó kivitelű matt butorokat (tömör fából is) stb. stb. itt fel nem sorolható, de raktáron levő különféle butorokat is **utólérhetetlen olcsó árban árusítok.**

Üzletem szombaton és izr. ünnepnapokon zárva.

Tisztelettel :

Raktáron állandóan 200 különféle lakberendezés található.

GLÜCK JENŐ.

14—52—34

Az Első magyar általános biztosító társaságnak a Nyiregyházi takarékpénztár-egyesület által képviselt nyiregyházi főügynökségénél felső kereskedelmi iskolán érettségit tett **fiatal tisztviselő alkalmazást nyer.** Biztosítási szakmában jártasak és helyi ismerettel bírók előnyben részesülnek. Fizetés megállapodás szerint.

Ajánlatok a Nyiregyházi takarékpénztár egyesület biztosítási irodájába nyújtandók be.

Egy 13—14 éves fiu
a lap kihordására
kerestetik.

Kovács Gyula

mübutorgyáros
DEBRECZEN,
butorcsarnokát Hunyadi-u. 17. sz. alól

a Csapó- és Piac-utca sarokra

(Takarék és Hitelezési Intézet Részvénytársaság első emeletére) helyezte át.

16—52—31

Szenved Ön? Bántja a köszvény? Fáj a feje, vagy a toga? Vannak-e fájdalmai a karokban, vagy a lábszárakban? Fáj-e a dereka, vagy a háta? — Akkor próbálja meg a világhírű

Oroszlán menthol-sósorszeszt

a háziszerek királyát, mely erősebb és hatásosabb, mint bármely. más sósorszeszkészítmény. Egy eredeti üveg ára csak: **44 fillér.** Nagy üveg 1·10 kor., óriási üveg 2·20 koronába kerül minden gyógyszerárban vagy üzletben. — Főelárusítás:

Nagy Kálmán gyógyszerárban Nyiregyházán.

24—52—27

Minden jó gazdasszony
 ☉ próbálja meg a ☉
HOFFMANN-féle
 ☉ pörkölt kávé. ☉

27-2-32

Villanyvilágítási berendezéseket,
 villanyvilágítási felszereléseket,
 valamint magántelefon és
 villanycsengőbevezetéseket

elvállal olcsón és teljes jótállás mellett

HERSKOVITS GYULA

elektrotechnikai vállalata

Nyiregyháza, — Széchenyi-tér.

Mérnöki látogatás és költségvetés díjtalan. Csillárok és égőtestek raktáron,

Szőlősgazdák

és szőlőtelepítők figyelmébe!

AKI szőlőjét újra akarja telepi-
 píteni,

AKI szőlőoltványt akar ren-
 delni,

AKI gyümölcsfát, rózsafát óhajt
 ültetni —

kérjen oktató díszárjegyzéket az alábbi címtől

Transylvania Szőlőtelepítő Vállalat

Maros-Vásárhely,

Dr. Gecse Dániel-utca 39. szám.

42-29-5

Tiszta agyagból készült szép és jó

cserép, fali téglá

és legszebb

nyersfalazati téglá

és Gyári KEMÉNY-TÉGLÁK

csak a 17-52-30

Karczagi

Agyagiparnál,

Karczagon szereshető be, hol
 egyes waggonrakományok is
 megrendelhetők.

Butor!

a legegyszerűbbtől a legválasztékosabb iz-
 lésűig mindenféle fából. Kész menyasszonyi
 berendezések, valamint külön szobák, vagy
 egyes darabok szolid ár és pontos kiszol-
 gálás mellett a legmegbízhatóbban kaphatók

Lefkovits Zsigmond

butorraktárában

Nyiregyházán, Kossuth Lajos-tér

(törvénytárszék palota mellett.)

26-52-53

„NIGRIN“

a legjobb czipőkrém az egész világon!

Az eddigi világhírű wiksnek
 vitriolnélküli gyártása.

ST. FERNOLENDT, WIEN III.

cs. és kir. udvari szállító. — 80 éves gyári fenállás.

21-52-50

Hirdetések

jutányos árban felvételnek
 e lap kiadóhivatalában.

Borbély Sámuel, Nyiregyháza.